

Vurderingsverktøy til vurdering av elevtekster fra 1.–3. trinn

Vurderingsverktøy	1	2	3	4	5
A. Mottakerorientering	For å forstå teksten kreves samtale med skriveren.	Teksten inneholder ord/tegn/tegninger som gir mening i samspill med hverandre.	Teksten inneholder enkeltelement som indikerer en henvendelse til en mottaker.	Teksten henvender seg til mottakeren i skriveoppgaven på en nokså relevant måte og kan ta hensyn til leserens behov for kjennskap til deltakere/karakterer, omstendigheter og hendelsesforløp.	Teksten henvender seg til mottakeren i skriveoppgaven på en gjennomgående relevant måte og tar hensyn til leserens behov for kjennskap til deltakere/karakterer, omstendigheter og hendelsesforløp.
B. Organisering av innhold	Teksten består av enkeltstående bokstaver/ord/tegn/tegninger.	Teksten kan ha antydning til en struktur, f.eks. listestruktur med en markert tematisk overskrift, eller brevstruktur. Det additive bindeordet «og» kan forekomme.	Teksten har en global struktur med innholdsmomenter, som er stilt opp i en logisk rekkefølge. I enkelte tilfeller kan innledning eller avslutning være lite eksplisitt. Teksten inneholder først og fremst additive og temporale tekstbindere (f.eks. «og» og «så»).	Teksten har en global struktur med enkelte utbygde innholdsmomenter, som er stilt opp i en logisk rekkefølge. I enkelte tilfeller kan innledning eller avslutning være lite eksplisitt. Teksten kan f.eks. inneholde sammenligninger, klassifiseringer, kronologi.	Teksten har en fullstendig global struktur med flere utbygde innholdsmomenter, som er stilt opp i en logisk eller på annen måte formålstjenlig rekkefølge. Teksten viser formålstjenlig bruk av tekstbindere.
C. Innholdets omfang	Den del av verbalteksten som er et relevant svar på oppgaven tilsvarer en setning eller mindre.	Den del av verbalteksten som er et relevant svar på oppgaven tilsvarer cirka 2–3 setninger.	Den del av verbalteksten som er et relevant svar på oppgaven tilsvarer cirka en halv A4-side (25–49 ord).	Den del av verbalteksten som er et relevant svar på oppgaven tilsvarer cirka en halv A4-side (50–74 ord).	Den del av verbalteksten som er et relevant svar på oppgaven tilsvarer cirka en og en halv A4-side eller mer (75+ ord).
D. Ordforråd	Teksten består av enkeltstående bokstaver/ord/tegn/tegninger.	Teksten inneholder et fåtall (ulike) ord.	Teksten inneholder flere ulike ord (gjerne temarelevante).	Teksten viser et repertoar av ord (gjerne temarelevante).	Teksten viser et repertoar av ord og uttrykk (gjerne temarelevante). I enkelte tilfeller kan den også vise bruk av spesialiserte og abstrakte ord, og/eller kreative uttrycksformer.
E. Setningsoppbygging	Teksten (verbaltekst og/eller tegning) består av enkeltstående bokstaver/ord/tegn/tegninger.	Det kan forekomme fullstendige setninger.	Setningene viser liten grad av variasjon i setningsstruktur (i tekster der variasjon er relevant).	Deler av teksten viser hensiktsmessig variasjon i setningsstruktur.	Teksten har stort sett hensiktsmessig syntaktisk variasjon, og den har enkelte utbygde fraser og/eller leddsetninger.

<p>F. Tegnsetting</p>	<p>Teksten inneholder ikke skilletegn.</p>	<p>Enkelte skilletegn kan forekomme og/eller utforskende bruk av tegn.</p>	<p>Forekomster av funksjonell bruk av skilletegn (særlig punktum).</p>	<p>Stort sett riktig bruk av punktum. Forekomster av funksjonell bruk av spørsmålsteget og/eller utropsteget (i tekster der det er relevant).</p>	<p>Stort sett riktig bruk av ulike tegn. Bruk av komma kan forekomme, særlig ved oppramsing og foran «men».</p>
<p>G. Skrivemåter og staving</p>	<p>Det kan forekomme enkeltbokstaver i teksten og/eller det kan forekomme skribleskrift, representert med buer og streker som imiterer skrift.</p>	<p>Teksten inneholder bokstavkombinasjon(er) og enkeltord.</p>	<p>Ordene staves lydtrett og noen høyfrekvente og elevnære ord er rett skrevet.</p>	<p>Det forekommer eksempler på ikke-lydrette ord som er riktig skrevet (f.eks. «hvordan»). Det kan forekomme eksempler på overgeneralisering (f. eks. stum «h» først i ord som starter på «v» - «hvært»).</p>	<p>Det finnes en rekke eksempler på at også ikke-lydrette ord er skrevet riktig.</p>
<p>H. Bokstavkunnskap</p>	<p>Eventuelle bokstaver kan være vanskelige å tyde.</p>	<p>Teksten inneholder bokstaver som ikke er utformet på en konvensjonell måte. Retning og form er ikke nødvendigvis konvensjonelle.</p>	<p>Bokstavene er stort sett utformet på en konvensjonell måte.</p>	<p>Bokstavene er utformet på en konvensjonell måte. Forekomster av konvensjonell bruk av «bokstavhuset».</p> <p>Forekomster av veksling mellom store og små bokstaver (versaler og minuskler). Ved bruk av bare versaler må disse stå på linje i tråd med «bokstavhuset».</p>	<p>Bokstavene er utformet på en konvensjonell og leservennlig måte. Som regel konvensjonell bruk av «bokstavhuset».</p> <p>Følger som regel konvensjoner for veksling mellom store og små bokstaver.</p>

Beskrivelse av vurderingsområdene

A) Mottakerorientering:

Handler om hvordan teksten henvender seg til en mottaker og i hvor stor grad teksten tar hensyn til denne leserens behov for informasjon.

B) Organisering av innhold:

Handler om hvordan teksten er strukturert på globalt og lokalt nivå.

C) Innholdets omfang:

Handler om hvor lang teksten er. Dette omfatter kun verbaltekst som er et relevant svar på oppgaven.

D) Ordforråd:

Handler om ord- og uttrykksvariasjon i teksten. Det tar også for seg om ordene er temarelevante for teksten.

E) Setningsoppbygging:

Handler om i hvilken grad teksten har hensiktsmessig variasjon i syntaks.

F) Tegnsetting:

Handler om i hvilken grad teksten har funksjonell og/eller konvensjonell bruk av tegn.

G) Skrivemåter og staving:

Handler om i hvilken grad ordene i teksten er riktig skrevet. Utviklingen går fra den tidlige skrivningen til at en stadig større del av teksten er ortografisk riktig skrevet.

H) Bokstavkunnskap:

Handler om i hvilken grad teksten følger konvensjoner for forming av bokstaver og bruk av store og små bokstaver (versaler og minuskler).

Begrepsliste til vurderingsverktøy

Abstrakte ord:

Med dette menes ord som viser til fenomener som vi ikke kan se, høre eller ta på. Eksempler kan være *kjærlighet, vennskap, misunnelse, tid*.

Additive tekstbindere:

Forbindere som knytter fakta til fakta i en tekst. Eksempler er:

Konjunksjoner: *og, samt*

Adverb: *også, videre, dessuten, forresten*

Adverbiale uttrykk: *til og med, på samme måte som, for eksempel [1]*.

Bokstavhuset:

Et bokstavhus viser konvensjoner for hvordan bokstavene skal plasseres i forhold til hverandre. Dette illustreres med tre rader, som i didaktisk sammenheng gjerne kalles for «loft», «midtetasje» og «kjeller». Versalene (de store bokstavene) står alltid i midtetasjen + loftet, mens minusklene (de små bokstavene) også kan ta i bruk kjelleren (f, g, j, p, q, y).

Global struktur:

Med dette menes at teksten som helhet har en struktur. Tekster kan være strukturert etter tid (for eksempel kronologi), eller de kan være bygget opp på andre måter. Alternative struktureringsprinsipper kan for eksempel være at teksten er bygget opp etter *kategorier, kontrastering* eller *argumentering [2]*.

Klassifisering:

Det handler om at innholdsmomentene i en tekst er gruppert etter klasser/kategorier. Om man skal presentere et dyr, kan innholdsmomentene for eksempel være gruppert etter dyrets utseende, hva dyret spiser og hvor det lever.

Kreative uttrykksformer:

Å bruke språket på kreative måter, for eksempel gjennom å bruke ord og formuleringer som understreker mening i ytringene våre. Eksempler kan være

- besjeling (*Store maskiner spiser seg innover frodige beitemarker med en uhyggelig appetitt*)
- gjentakelse (*Det har jeg gjort mange, mange, mange ganger*)
- humor

- ironi
- sammenligning (*Kari er skjønn som en rose. Hunden ligner på en løve.*)
- metaforer (*Elgen er skogens konge.*)
- rim
- overdrivelser
- underdrivelser

Kronologi:

Betyr at noe er ordnet etter tidsrekkefølge, for eksempel om bøker sortert etter utgivelsestidspunkt eller hendelser gjengitt i den rekkefølgen de skjedde [3].

Omstendigheter:

En skriver kan orientere leseren gjennom å fremstille det som skjer på en eksplisitt måte, for eksempel hvor og når noe finner sted. I en tekst som ikke gjør rede for omstendigheter kan det for eksempel være vanskelig å vite hva *her*, *der*, *da* og så videre viser til.

Overgeneralisering:

Når rettskrivningsregler prøves ut i sammenhenger der de ikke skal brukes. Dette kan kalles utviklingsfeil [4], og er en naturlig del av barns skriveutvikling. Et eksempel kan være når en skriver har lært at å-lyden ofte skrives med o på norsk (*tog, lov, sove*). Skriveren kan da overgeneralisere og skrive for eksempel *dorlig* (dårlig).

Temporale tekstbindere:

Forbindere som organiserer teksten etter tid. Eksempler er:

Subjunksjoner: *da, når, mens, innen, siden*.

Adverb: *så, deretter, etterpå, endelig, da, når, senere, tidligere, samtidig*.

Adverbiale uttrykk: *etter en stund, på den tid, ut i de små timer* [5].

Tekstbindere:

Se «Additive tekstbindere» og «Temporale tekstbindere».

Syntaktisk variasjon:

Syntaks handler om hvordan vi setter sammen ord til fraser og setninger, og om hvordan setningsleddene er plassert i setningen.

Norsk er et SVO-språk, som betyr at den umarkerte rekkefølgen på setningsledd er subjekt–verbal–objekt (SVO): *Kari har skutt en hjort med gevær*. Vi kan imidlertid

flytte fram også andre setningsledd til starten av setningen: *En hjort har Kari skutt med gevær* eller *Med gevær har Kari skutt en hjort*. Spørresetninger starter direkte med verbalet, da er den første plassen tom: *Har Kari skutt en hjort med gevær?* Med syntaktisk variasjon menes at rekkefølgen på setningsleddene er ulik, det vil si at ulike setningsledd kan innlede setningene. En tekst som hovedsakelig består av setninger som starter med subjektet, kan for eksempel ikke sies å ha mye syntaktisk variasjon.

Utbygde fraser:

Ett enkelt ord kan vi bygge ut til en gruppe ord, slik at den nye gruppen har samme funksjon i setningen som det enkelte ordet. Frasen får sitt navn etter ordklassen til hovedordet (kjernen) [6]. Eksempelvis har substantivfraser substantiv som kjerne, men frasen kan bygges ut med ulike adledd: *den store hesten med svart man*. Adjektivfraser har adjektiv som kjerne: *utrolig fin på håret*.

Fotnoter

[1] Eksemplene er hentet fra Iversen, H. M., Otnes, H., & Solem, M. S. (2007). *Grammatikken i bruk*. Cappelen Forlag.

[2] Les mer i Iversen, H. M., & Otnes, H. (2016). *Å lære å skrive*. Universitetsforlaget.

[3] Definisjon hentet fra <https://snl.no/kronologisk>

[4] Les mer i Traavik, H. & Alver, V. R. (2008). *Skrive- og lesestart*. Fagbokforlaget.

[5] Eksemplene er hentet fra Iversen, H. M., Otnes, H., & Solem, M. S. (2007). *Grammatikken i bruk*. Cappelen Forlag.

[6] Faarlund, J., Lie, S., & Vannebo, K. (1997). *Norsk Referansegrammatikk*. Universitetsforlaget.

Elevnavn: _____ Dato: _____ Skriveoppgave: _____

	1	2	3	4	5
A. Mottakerorientering					
B. Organisering av innhold					
C. Innholdets omfang					
D. Ordforråd					
E. Setningsoppbygging					
F. Tegning					
G. Skrivemåter og staving					
H. Bokstavkunnskap					